

[mart, Hac likramn vfatnn 5-ci ildnm mnasibtil - Mirz Rsul smaylzad 17](#)

.Hac likram grk mnada Allah bndsi, slam yolunun mcahidi v Azrbaycann milli qhrman idi

AranNews Qafqaz regionu qdim dvrlrdn byk alim v dini xsiyytlr yetidirmidir. Bu geni mntq ran v slamn sivilizasiya dairlrindn olmu v hmi grkmli simalar il tannmdr. Etnik, din v dil mxtlifliyinin oxluu chtindn tarixin myyn dvrlrind xoaglmz hadislr yaransa da mntqy hakim ksiln bu dmnlik v ictimai durum orann sakinri olan xalqlar n inkiaf, irlilyi, slh, bir-birin qar .say, sbr v dzm gtirmkd ox tsirli olmur

Bzi dvrlrd rus v ermni kimi xarici amillrin mdaxilsi, rus arlnn, danaklarn, boleviklrin mkirli planlar v eytanqlarln tsirindn yaranan etnik v dini ixtilaflar xmaq rtil, mumiiyytl, Qafqaz mhiti dnclrin v etiqadlarn akar olunmas, yeniik gtirilmsi n n lverili bir mhit olmur. Qafqaz xalqnn etnik v dini ballq dairsi btn iqtisadi, mdni v ictimai rslrd iranl v islami olmur. Bu mslnin z slami rann imal blgsind yerli istedadlarn yetimsin mnasib rait .yaratmdr

sasn d 16-c srd Qafqaz elmi, dini, mdni, ictimai, htta iqtisadi rslrd grkmli xsiyytlrin yetidiyi bir yer olmur. Fars dili v dbiyyat sahsind Nizami, Xaqani, Flki irvani, Mshti, trk dili v dbiyyat sahsind Nsimi, irvani, Nat, Seyid zim irvani, Molla Pnah Vaqif, irfan sahsind Nsimi, Bakuyi, Kivri, mrsiyy dbiyyat sahsind Molla Mhmmnd Naxvani, Abbasqulu Aa Bakxanov, komediya dbiyyat sahsind Mirz likbr Sabir, Clil Mmmdquluzad, musiqi sahsind Seyid Mhsin Nvvab, zeyr Hacbyov, din, Quran v slam maarifi sahsind Hseynd Badkubeyi, MirMhmmnd Krim Musvi Bakuyi, Molla Mhmmnd Hsn kurizad, Pinamazad, Hafiz qndi, eyx amil, iqtisadiyyat v dindarlq sahsind Mrtza Muxtarov, Zynlabidin Tayev, siyasi-ictimai elmlr sahsind Xoniski, Topubaov, Mhmmnd min Rsulzad, hrbi sahd Cavad xan Gncli, Hseynqulu xan Bakuyi, Qaaq Nbi v yzrlr alim v xsiyytlr bu diyarn bhrsidir. Qafqaz tarixin .nzs salsaq, grrik ki, bu razid hr bir dvrd mvcud duruma uyun olaraq xsiyytlr yetimidir

Trkmnay v Glstan mqavillrin qdr Qafqazn xsusi bir simas olmu, ran v slamn bir paras idi. Qeyd olunan mqavillrdn sonra boleviklrin ialna qdr dyikn v frqli bir simada olmu v randan ayr olsa da z kimlik slini qoruyub saxlaya bilmidir. Lakin, eyni halda beynlxalq dyiikliklr, sivilizasiya v inkiafdan geti qalmam, bzi inqilabi hrkatlar yerlildirmkl randak hadislr d z tsirini qoymudur. Bu tsirin n yxsk hddi Mrut dvrd dbiyyat, mdniyyt v mtbuat vasitsil olmur. Qafqazn boleviklrin ial altnda oldu, kommunistlr trfindn anti-slam, anti-ran, anti-trk siyastlrinin icra olundu v bu regionun neft mnblrinin, mnbit torpaqlarn, i imkanlarnn ruslara v ermnilr hdiyy edildiyi, Qafqaz mslmanlarnn (Azrbaycan) torpaqlarnn qeyri-mslmanlara verldiyi dvrd Qafqazn simas dyidi. vvl mslman Qafqaz dald, onun siyasi xritsind grc v ermni olmaqla iki xristian dlri yaradld. Halbuki, bu xalqlarn hr ikisi dini azlq olaraq ranlarn nemtindn v qonaqprvrliyindn qidalanrdlar. Bu ialdan sonra bir sra problemlr mslmanlarn yaxasndan yapd. Ruslar bir trfdn anti-din, anti-ran v anti-trk .toxumu spdir, digr trfdn d nifaq, tfriq, iallq, assimilyasiya v thriflr yaratdlar

ran v slam nsrnn olmamas il bu hrkatlar formalad v znn pik hddin atd. Sonda is Qaraba problemin, mslmanlarn razilrinin ialna, mdniyyt v mnviyyat sahlrind ran v slamdan .uzaqlamaa sbb oldu

Qorbaovun dadc "akarlq" v "yenidnqurma" layihlri il mam Xomeyninin (rh) ncdn dediyi kimi, sosializm v onunla birg qrmz zlm d tarixin zibil yeiyin atld. Qara bulud shr nsimi il tamamil yoxa xdqdan sonra qafqazllar mstqillik qazandlar. Amma aar z llrind olmayan

problem v mrkkb msllr yk il. Bununla bel Qafqazda mxtlif dvrlrd yaranm, tkmillmi, lakin .yar yolda qalm bir sra hrkatlar yenidn canlanaraq hrkt glidi
Bu hrkatlardan biri d azrbaycanlq etiqadna syknn slam hrkat idi. Bu hrkatn Qafqazda qdim kklri vardr v onun shifsind Cavad xan Gncli, Mirz likbr Sabir, eyx Qnizad, Pinamazad, Molla Mhmmd kvizad, MirMhmmd Krim Musvi Bakuyi, Xoyski v digr xsiyytlr .yer alb

Yeni canlanm slam hrkat bu df Hac likram liyevin ad il balad. Sosializm repressiyas dvrnd mam Xomeyni v slam nqilabnnn nidas vasitsil z sl kimliyini tanyan Hac likram hqiqi mahiyytini drk etdi, vtnprst-dinprst hrkatn Tzpir mscidindn Allahu kbr nidas il balad.

.Azrbaycanda slam hrkatnn Hac likramn tkbiri il balamasn desk, mbali etmniik Boleviklrn Qafqaz 70 il ial altnda saxlamas, hr bir dini sr v atributun mhv edilmsi, btn slam mtfkkirlrinin qtlam edilmsindn sonra Hac likram iyirminci srin birinci onilliyindki dini hrkatlarn caniini olaraq bu df yeni simada v yeni msuliyet il chalt v kimliksizlik .ideologiyasna qar mbariz shnsin daxil oldu

Hac likramn islami oyan ymnli bir tlbnnin vasitsil v i almind inqilab mrcsi kimi Aytullah Xomeyninin adn eitmsi il ba verdi. Eq onun ryind lndi. Sanki z itirdiyini tapd. Bu vsal mnvi bir mhidd Hac likram v Aytullah arasnda formalad v onun mam Xomeyni ad il tan olmas,

.bir xariqlad i, zrif memarlq v ya tsadfi bir msl, lakin tam mnal olaraq zehinlrd qald Onun mama olan qiyabi eq gc btn qorxulu amillr stn glir v mam Xomeyninin inqilab haqqnda mlumat ksb etmsi urunda sanki yer v zaman l-l verir, htta rann Tud kommunistlri, Demokrat Firqsin aldanm nsrlr d Tbriz radiosu il onun mamn nqilab bard .xbr tutmasna vasit olurlar

Mrhumun znn demsin gr Azrbaycana qam v fars dilini biln bir sra tudilr slam nqilab rhbrlrn aid xbrlri ona nql edirdilr. Htta, mam Xomeyninin risalsi, slam nqilabnn rhbrlrinin killrini sasn, tvb etmi tudilr ona vermidilr. Bu, Allahn inaytidir ki, tudi kommunist bir xs mamn risalsinin v inqilabnn tbiisi oldu. Bellikl, Hac likram slam nqilab universitetind qiyabi tlim grd, kommunistlrn repressiya dvrnd yax mnblr ld etdi, z islami oyann mrkzin evrildi. Bu mrkz o qdr zngin v brkimi idi ki, trafna misilsiz fdailr toplaya bildi v kommunist rejiminin dalmas il slam Partiyas as il siyasi bir qurum bruz etdi, mli surtd siyasi-ictimai faliyytlr balad. Hrkate ibtidada n ox Hac likramn dini v xlaqi xsiyytin syknirdi. nki bir ox ictimai, htta siyasi problemlrd Hac likram agah asaqqal kimi caminin mxtlif ksimlrinin mrcit yeri olmur. Buna nmun olaraq demk olar ki, ermnilrin Azrbaycana rhimsiz tcavzlri v danaklarn Qaraba ial etmk istdiyi zamanlarda Azrbaycan sgrlrn v mharib .kklrnlr kmk etmkd fal v tsirli rol oynamdr

O, Azrbaycan xalqnn mstqillik tlb etmsi hrkatnda hmi knll dstlrn istiqamtlndiricisi olmu, qara 20 Yanvarda Qrmz ordunun mdafisiz insanlar qtlam etmsi hadislrind xalqn ruhlandrcs olmu, 20 Yanvar hidlrinin dfn edilmsind sasl rol oynamdr. hidlrin indi hidlr

.Xiyaban adlanan sabiq Dast Parkda dfn olunmas tklifini d o vermidi Hminin, lkd mzhblr arasnda vhdtd v qardalq ruhiyyinin yaradlmasnda, mxtlif din mnsub xslr qar beynlxalq qanunlara riayt olunmas mslsind ox tsirli olmur. Ona gr d slam Partiyas v slam oyan hrkat, bu hrkatn caminin mxtlif ksimlri arasnda nfuzu (mstqilliyin ilk illrind), onun tsirqoyan bir hrkat kimi tanmas birbaa Hac likramn dini, xlaqi v inqilab xsiyyti il baldr. Bu sbbdn demk olar ki, Hac likram z bir hrkat idi. Beynlxalq msllr, slam dnyasnn problemlrin, islami vhdtd diqqt, siyasi msllr drin tfkklr yanama, dmni v mkirli planlar tanmaqda uzaqgrnlik, slam maarifini tantmaq v tbi etmk, Azrbaycan lksin v xalqna xyant edn hrkatlar ifa etmk n lazmdir cat v crtinin olmas onun xsiyytinin sas xsusiyet .v zlliklrindn idi

Qhrman mcahid, Azrbaycann masir slam hrkatnn tsisisi Hac likram 40 il slamn trvici yolunda cihad v ilahi hyatdan sonra qorxunc hbsxanalarnda veriln n kskin ignclrin, yaranm kr xstliyi v nfs atmamazl zndn 2011-ci il mart aynn 17-d 71 yanda ikn Nardaran

.qsbsind z evind fani dnya il vidalad
Hac likramn yolu, onun z tbirinc desk, mam Xomeyninin yolu bu gnlri Azrbayacan
Respublikasnda davam edir v szsz, glck nsil onun mcahidliklrini daha yax v daha artq
tanyacaqlar. Hac likram dorudan da Allah bndsi, slam yolunun mcahidi v Azrbaycann
.milli qhrman idi
!Allahn rhmti, mlklrin v vliyalarn salam olsun Ona